

Csókja mézét homlokomra
 Édesanyám ajka nyomta.
 Szemem lángolt, arcom égett;
 Soha annyi édességet.
 Mennyi bűbáj! Képzletben
 Arany madár szállt felettem.
 Dala távolzengő hangja
 Szívem most is megdobbantja..
 Karácsonyi hangulatra...

Vargha Gyula.

1946. december 3. hete.

Általános iskola V. osztály.

A tanítás anyaga: A Dunántúl összefoglalása. Az Alföld és a Dunántúl összehasonlítása.

I. *Előkészítés.* a) *Számonkérés.* A múlt órai anyag számonkérése a szokásos módon. (Rövid kérdésekkel és folytatógos elmondatással.)

b) *Célkitűzés.*

II. *Tárgyalás.* Az összefoglalás és összehasonlítás irányító kérdései a következők lehetnek:

a) *A Dunántúl összefoglalása.* Hazánk melyik területét nevezzük Dunántúlnak? Határold el! Honnan kapta nevét? Mekkora? Hány részre osztjuk felszíne szempontjából? Melyek az Alpok előhegysége? Milyen ezek külseje? Jellemezzük a Magyar-Középhegységet! Melyek a részei? Van-e a Dunántúlon vulkánikus képződmény? Mi a vulkán? Melyek a Dunántúl dombvidékei, alföldi területei?

Milyen a Dunántúl éghajlata? Jellemezzük a csapadék földrajzi elterjedését! Mi a Dunántúl vízrajzának legjellemzőbb sajátossága? Soroljuk el a vidék nagyobb folyóit! Melyek a tavai? Hogyan keletkezett a Balaton? Mit nevezünk durrogásnak, turolásnak, rianásnak?

Mi az oka a Dunántúl változatos és bőséges növényvilágának? Hol találunk erdőségeket? Vannak-e rétek és legelők? Mi terem a hegyek lábánál? Melyek a sík vidékek főterményei? Milyen a Dunántúl állattenyésztése? Van-e szarvasmarha, ló, sertés? Melyek a Dunántúl ásványi termékei?

Kik lakják a Dunántúlt? Hol laknak a magyarok? Hol telepedtek meg a németek? Hol laknak horvátok, vendek, szerbek? Milyen a lakosság vallása? Műveltségi állapota? Mi a lakosság főfoglalkozása? Van-e ipara? Mi táplálja ezt? Melyek főbb iparnemei? Miből épünek a Dunántúl házai? Mivel vannak fűdve?

Melyek a Dunántúl külső és belső kapuvárosai? Vannak-e peremvárosai, átkelőhelyei? Melyek a Dunántúl víziútjai? Milyenek országútjai? Soroljuk el a főbb vasútvonalakat! Autóutakat!

Soroljuk el a Dunántúl vármegyéit, törvényhatósági városait! Mondjuk el a Dunántúl vármegyéinek településeit!

b) *Az Alföld és a Dunántúl összehasonlítása.* Ha két dolgot össze akarunk hasonlítani, először mindkettőnek a jellemző vonásait kell felkeresnünk. Ezek közül kiválasztjuk azokat, amelyek csak az egyik összehasonlítandóban vannak meg. Így keressük meg a feleletet az alábbi kérdésekre.

Hol terül el az Alföld, hol a Dunántúl? Melyiknek a helyzete kedvezőbb? Miért? Miben különböznek egymástól nagyság szempontjából?

Mi nincs az Alföldön, amiből a Dunántúlon sok van? Van-e a két területen teljesen megegyező vidékek? Melyek azok?

Miben egyezik a két terület hőmérséklete? Hasonlítsuk össze a csapadék eloszlását!

Mi jellemzi a Dunántúl és mi az Alföld vízrajzát? Melyik vidéké egységesebb? Miért?

Mi a legnagyobb különbség a két terület növényvilága között? Mi ennek az oka? Van-e rokonvonás a két terület állatvilágában?

Mi a Dunántúl és az Alföld lakosságának közös saját-sága? Az Alföld mely nyelvű lakosai hiányoznak a Dunántúlon, és fordítva? Miben különbözik a két lakosság foglalkozása? Miben egyezik?

Miért nincs a Dunántúlon tanyás-település?

Hasonlítsuk össze a két vidék vízi és országutait, vasútait, városait és vármegyéit!

III. Összefoglalás. A főbb egyezések és különbségek felsorolása, megokolása.

1946. december 2. hete.

Általános iskola V. osztály.

A tanítás anyaga: A házi egér.

I. Előkészítés. 1. Számonkérés. A múlt órán tanultak felújító számonkérése rövid kérdésekre, és folyamatos elmondással.

2. Athajlás. Az éléskamra réme, álmaink megzavarója, ugyan mi lehet?!

3. Célkitűzés.

II. Tárgyalás. a) Élete. Csöndes téli estén halk nesz és vékonyka cincogás üti meg fülünket. Ugyan mi lehet az? Igen, egy kicsi egérke tévedt be a szobánkba a kamrából. Csak onnan jöhetett, hiszen ott van az ő rendes otthona, konyhája. (Persze csak addig, amíg a Cirmos véget nem vet a lakmározásnak!) Vannak, akik megijednek tőle, pedig az egérke még jobban megrémül tőlünk, a neki oly hatalmas embertől. Futkároz a neki ismeretlen szobában föl s alá. Majd meghúzódik egy sarokban. Nézzük csak meg jobban a mi egérkénket! Milyen?

b) *Külseje.* Teste majdnem gömbalakúnak látezik. (Szemléltetés.) Lábacskáit maga alá húzza. Apró, fekete szemek okosan nézegetnek körül, miközben orrával gyorsan szimatol, bajuszának hosszú szőrszálai pedig idegesen tapogatnak mindenfelé.